

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Trije senatorji branili de- lavske pravice do radia

Delavska radiopostaja tudi opravi-
čena ponoči do enega toka.

Washington, D. C. — Komisar La Fount zvezne radiokomisije je bil precej iznenaden, ko je pred senatnim odsekom odkril, da ima delavska radiopostaja v Chicagu WCLF, ki je lastnina Čikaške delavske federacije, tu-
di zagovornike med senatorji. Trije senatorji — Dill iz Wash-
ingtona, Smith iz Južne Karoline in Glenn iz Illinois — so iz-
javili, da je delavska radiopostaja tudi opravičena do enega toka ponoči. Ti senatorji so me-
nili, da se velikim dnevnikom v Chicagu — "Tribune", "Daily News" in Hearstovim listom do-
voljuje prost tok skozi štiri in-
dvajset ur, medtem ko delavska radiopostaja ni dovoljeno poli-
tjati ali oddajati program po šestih zvečer.

La Fount je skušal celo zadevo pomakati, pa ni šlo. Rekel je, da je mislil, da delavska postaja smatra čas po dnevu najboljše za oddajanje programa. Glenn je odgovoril, da je bilo očitno, da je čikaško delavstvo s takim po-
stopanjem nezadovoljno.

Senator Dill, oče sedanega za-
kona za kontrolo rada in zagovornik delavske radiopostaje, je naglasil, da je komisija odklo-
nila postajo WCLF celo dovolje-
nje za kratke valove, da bi se de-
lavske program raspolo po de-
želi na male postaje 100 vatov. La Fount je izjavil, da je komi-
sija to dovolila mnogim drugim podjetjem, da se napravijo po-
kušni in da zdaj ni pripravljena, da bi izdala še kakšno dovolje-
njo.

Senator Smith je postal ne-
stopen zaradi umikanja in izmi-
kavanja La Founta, pa je vpra-
šal, ako je komisija dovolila de-
lavstvu res kakšne pomembne
koncesije.

Rekel je: "Ali ni tako, kakor
če bi kdo muli navezal krmo vi-
sko gori na drevo in muli re-
kel, da si naj pomaga sama, ka-
kor ve in zna?"

Poizvedovanje v pisarni radio-
komisije je odkrilo, da je bilo
zasiłanje zastopnikov delavske
radiopostaje, ki je bilo prelože-
no od dne 15. januarja na dne 6.
februarja, zopet preloženo na
kasnejši čas.

La Fount je zagovarjal po-
četje komisije, ki je dovolila ve-
likim dnevnikom prost tok skozi
24 ur, da bi to znižalo dohodke
marsikaterega dnevnika, ako bi se
skrajšal ta čas. Senator Dill
je na to vprašal La Founta, ako
je dolžnost komisije zagovarjati
dohodke katere kompanije. La
Fount je na to vprašanje odgo-
voril, da ni. Komisarji, ki so
bili prijazni napram radio tru-
stu, so ostavili delo drug za dru-
gim in so sprejeli bolj plačane
pozicije. Zdašnjaj slučaj je Pic-
kardov dogodek. Ta je pustil ko-
misarstvo in je postal podpred-
sednik zveze Columbia za odda-
janje programov z radiopostaje.

Obregonov morilec danes eks-
kutiran.

Mexico City, 8. febr. — Jose
Leon Toral bo jutri ustreljen na
dvorišču jetnišnice v federalnem
distriktu. Morilec prezidenta
Obregon je v sredo apeliral na
provizorčnega predsednika Gila
za pomilostenje od smrtne kazni,
toda Gil je odklonil prošnjo. S
tem so bile izrpane vse instance
apela.

Poljski ratificiral Kelloggov
pakt.

Varšava, 8. febr. — Poljska
zbornica je večeraj soglasno rati-
ficirala Kellogg-Briandovo proti-
vojno pogodbo.

Kuba — mokra Meka.

Havana, Kuba, 8. febr. — V
preteklem mesecu januarju je
43.735 Američanov posejlo Ku-
bo, kar je rekord v enem mesecu.

Sodeljska prepoved ni škodila električarjem

Dodaj še ni bila sodnijska pre-
poved legalno dostavljena od-
bornikom unije. Boj za pet
dni v tednu je skora končan
z zmago za delavce. — Podjet-
niški odvnetik grozi delavcem.

New York, N. Y. — Strokov-
no organizirani električarji so iz-
vojevali zmago za pet dni dela v
tednu in za izravnavo dnevnih
meše od dvanajst na trinajst
dolarjev. Pogodba drži in elek-
tričarji se smejejo komediji, ki
so jo vprizorili podjetniki s sod-
nijsko prepovedjo, da jim vsilijo
44 ur dela v tednu.

Ogromna večina od 3.000 e-
lektričarjev dela. Manj kot tisoč
električarjev je brez dela.

Ta izreden položaj je nastal,
ker se odklanja priznati sodnijs-
ka prepoved. Tisti, ki nosijo o-
kolj sodnijske prepovedi in jih
dostavljajo prizadetim stran-
kam, ne morejo vstopiti v po-
slopje, v katerem je nastanjena
lokalna organizacija električar-
jev št. 3. Ravno tako se ne more
od unifikacij odobrnikov s pomo-
jo telefonov. In tako niso bili od-
borniki unije legalno obveščeni
o sodnijski prepovedi, ki zapoved-
uje električarjem, da morajo
opustiti pet dni dela v tednu. Un-
ifikacijski odborniki te dni ne či-
tajo tudi lokalnih dnevnikov, da
na bodo informirani, da je bila
proti njih unija izdana sodnijs-
ka prepoved, ki jim prepovedu-
je vstopiti pet dni dela v tednu.

Sodnijska prepoved je isposlo-
valo Društvo stavbiških pod-
jetnikov. Ta sodnijska prepoved
pravi, da so lokalna unija elek-
tričarjev št. 3 in električarski
podjetniki krili večjo pogodbo z
veščimi podjetniki.

Neki električarski delavec je
rekel Walter Gordon Merrittu,
znanemu odvnetiku "openlaper-
ju", "mi nismo na stavki. Mi
ne poznamo zakona, ki lahko pri-
siši posamezne delavce, da bi se
vrnili delati. Ravno narobe je.
Združene države prepovedujejo
skušnost ali prišiljenje delo."

Toda odvnetik Merritt grozi,
da spravi odbornike unije in
vseh osem tisoč električarjev v
zapor, ker so krili paragraf 580
kasnekega zakonika, ki prepo-
veduje zarote za oviranje justic-
e. Merritt je rekel sodniku Le-
vyju, da je organizacija elektri-
čarjev št. 3 napravila zaroto a
podjetniki, ki je priporočal so-
dnijsko prepoved. In sodnik se je
strinjal z njim.

Advokat Merritt je načelnik
Lige za industrijske pravice, ki
se bojuje za to, da delavce dela
za tako nizko mezd, kot mu jo
želi podjetnik plačati. Merritt
pravi, da unije krájio neomajno
pravo posameznega delavca se
pogajati s podjetnikom za me-
zdo. S svojimi pravnimi nasveti
je stal na strani podjetnikov v
znani pravdi danburških klub-
čarjev, ko je bil napravljen po-
izkus bankrotirati klubčarsko
unijo.

Morilec spoznan krivim.

Riverside, Cal., 8. febr. —
Gordon S. Northcutt, ki je bil ob-
tožen, da je na svojem ranču
umoril tri mlade fante in jih za-
kopal, je bil sredi spoznan kriv-
im po poroti, ki se je posveto-
vala nad tri ure, predno se je iz-
reklja za krivdo. Northcutt je
sprejel izrek porote popolnoma
hladnokrvno in ni pokazal nika-
kega razburjenja. Sodnik Free-
man, ki je vodil obravnavo, bo
izrekel obsodbo v pondeljek.

Nova delavska zmaga v Angliji.

London, 8. febr. — Pri izred-
nih volitvah v South Battersea-
ju je delavski kandidat W. Ben-
nett večeraj porazil torija, vis-
konta Curzona. To je že dvajse-
ta zmaga delavske stranke v An-
gliji pri izrednih volitvah.

Tatvina draguljev.

Palm Beach, Fla. — Neznani
banditi so v četrtek vlomili v so-
bo v hotelu, v kateri je stanova-
la Ruth Sacks, in odnesli dru-
gulje v vrednosti \$50.000.

SVARIL VOJNIM PODPORNIKOM BILO ZAMAN

McMasterjev amandament za
upolno kompromisno je bil se-
veda odklonjen.

Washington, D. C. — Senator
McMaster iz južne Dakote je
skušal dodati mornariški predlo-
gi za zgradbo krizarjev in enega
nosilca letal amandament, po ka-
terem bi bila uvedena kon-
skripcija za vse glavne vojne
podpornike. Senator Brookhast
iz Iowe je ta amandament pripo-
ročil, toda militariistični repu-
blikanci in demokrati, ki imajo
večino, so pokopali ta amand-
ment. Smatljali so se mu, ko je
rekel, da naj posledice vojne no-
sijo oni, ki glasujejo zanjo in so
odgovorni zanjo.

McMaster je razlagal svoj a-
mandament in je rekel, da bodo v
smislu tega amandamenta kon-
skripirani val člani kongresa do
55 let, predsedniki bližnjih
korporacij in drugih bližnjih
zdrženj, katerih kapital presega
pet milijonov dolarjev, za o-
pravljanje vojaške službe v pa-
su, v katerem je nevarnost naj-
večja.

Osebe v zakonodajnih zborih
in druge imenovane v tem a-
mandamentu tvorijo po izjavi se-
natorja iz južne Dakote vlad-
joči razred. Mladeniči vsega
sveta morajo obdržati vojno gro-
zilo. Filozofija mladine vsega sveta
je taka, da zapovede, da ni no-
benih virov, kakaj bi ne bilo
oboroževanje omejeno. Mladina
razume, ako se oroževanje ne o-
meji, da nimajo mali narodi no-
bene bende glede dostojanja svo-
je lastne glode. In kadar je vo-
jna napovedana, tedaj morajo
mali narodi izbrati, kateri
stranji se naj pridružio, da bo-
do dobro izbrali.

Mladina je za vojakovanje in
tudi pripravljenosti nositi vojno
grozje. Ampak če se reče, da je
to pravična vojna in sicer tako
pravična, da smo pripravljeni s
vami nositi odgovornost zanjo,
tedaj mladina te besede tolmači
tako, da so milijonarji, katerih
lastnina se bo branila z vojno,
pripravljeni zapustiti svoj bi-
znis in svoje palače in stopiti na
stran fantov iz tovarov in farm
in se s njimi vred bojevati v bo-
jni metelu s sovražnikom.

Taka in enaka je bila misel
McMasterjevega razlaganja o
njegovem amandamentu. Svojo
razlago je zaključil z besedami,
da kadar bo posedujoči razred
občutil vojni požar, tedaj bo
zdrava sloveska pamet odločevala
v svetovni diplomaciji.

Vojaki častnik aretirani radi
slaparstva.

Chicago. — Kapitan Thomas
E. Heald je bil v četrtek aretir-
an v La Salle hotelu, ko je po-
kušal izmenjati sto dolarov ček
vojaškega fonda. Heald je bil
odpeljan v Fort Sheridan, kjer
bo pridržan za obravnavo voja-
škega sodišča na obtožbo pone-
verbe več tisoč dolarjev iz voja-
škega sklada, ki je bil pod nje-
govo upravo.

Požar v stanovanju.

Chicago. — V petek zjutraj
je nastal ogenj v stanovanjskem
poslopju na 65. cesti in Cottage
Grove. V poslopju je stanovalo
deset družin, ki so se le težavo
rešile iz gorčnega stanovanja.
Ognjenasoc Charles Edmundson
je bil pri reševanju otrok ranjen
in so ga morali odpeljati v bol-
nico. — Škoda se ceni na deset
tisoč dolarjev.

Ribiči našli \$50.000.

Havana, Kuba, 8. febr. — Stir-
je ribiči so našli v pesku na ob-
režju blizu Batabana star kanon,
v katerem je bilo starih španskih
zlatošev in drugih draguljev v
vrednosti \$50.000. Top ima let-
nico 1687. Sodi se, da so zaklad
zakopali morsk piratje v davnih
časih.

Mehiška ofenziva proti vetašem uspešna

1200 rebelev kapituliralo. Gil po-
rabi Jakije za zlom vetaše.

Mexico City, 8. febr. — Ofen-
ziva zvezne armade proti kleri-
kalnim in drugim guerilskim to-
pam v Jalisco in soednjih drža-
vah je že obrodila dobre sadove.
Rebelna četa 1200 moč pod vo-
dstvom famoznih bratov Vidal, ki
je tri leta terorizirala prebival-
ce v Guerrero, je končno kapi-
tulirala. Vstaši so izročili vladi
1600 konj s orožjem, strelivom
in taboriščno opremo vred.

Nadalje se je zadnji teden po-
dalo 17 rebelnih čet v Jalisco, ki
so bile večinoma katoliške bande.
Kakor poročajo, bo president Gil
upošlil 2000 Indijancev rodu Ja-
ki iz Sonore, ki so znani kot naj-
pogumnejši in najvztrajnejši bo-
jevniki v Mehiki, za čiščenje Ja-
lisco.

Uprava sanitarnega di- striktu se upira

Direktorji nasprotujejo, da bi u-
prava prišla pod državno kon-
trollo.

Chicago. — Direktorji sanitar-
nega distriktu so na svoji seji v
četrtek podvzeli korake, da se
prepreči vsak poskus, da se
transferira uprava in lastnina
distriktu pod državno kontrolo v
smislu resolucije, katero je pred
kratkim predložil v legislaturo
državni senator Harry W. Starr.

Direktorji so sprejeli resolucijo,
v kateri je rečeno, da bi bila
akcija, da pride uprava sanitar-
nega distriktu pod državno kon-
trollo, neustavna in bi kršila prin-
cip lokalne oblasti. Zaradi je
bil tudi odbor, ki ima nalogo
študirati vprašanje in potem po-
ročati o zaključkih upravi sani-
tarnega distriktu.

Starova resolucija vključuje
propozicijo, da se vsa lastnina
distriktu, ki je last davkoplačo-
valcev, v vrednosti \$150.000.000
izroči pod državno kontrolo brez
vsake odškodnine. Do krize v u-
pravi je prišlo, ker se preklapa
veleporote dognala, da je bilo ve-
liko številu političarjev na pla-
čilni listi distriktu, ne da bi o-
pravljali kakšno delo.

Nekateri političarji so sedaj
na delu, da pride uprava sani-
tarnega distriktu v področje
mestnih oblasti.

Evropa še zaka- vana v led in mraz

86 oseb zmrznilo v silnem mrazu.

London, 8. febr. — Ostra bur-
ja in silen mraz pod ničlo se na-
daljuje v srednji in vzhodni Ev-
ropi. Kolikor je doslej znano,
je 86 oseb zmrznilo, toda število
žrtev bo vsakokrat večje. Na Mo-
ravskem so našli deset eiganov
mrtev pri ugaslem ognju v okoli-
cih Brna. Štiri osebe so zmrzle
blizu Frankfurtu v Nemčiji.

Berlin, 8. febr. — V Berlinu in
okolici je danes 8 pod ničlo, v
severnih krajih in hribih Bavar-
ske je pa 10 do 12. Na tisoče pi-
čev, sni in drugih divjih živali
je poginilo. Prvič v 40 letih je
Donava popolnoma zamrznila pri
Ratisbonu. Na stotine otrok dr-
sa po Donavi. V enem kraju so
je pripetila večeraj nepeča. Led
na reki se je udri in okrog 50 o-
trok je zdrnilo v vodo. K areči
so jih rešili.

Lindbergh prinese 100.000 pišem
iz Paname.

Washington, D. C. — Ameri-
ški prvak zraka, Lindbergh, ki je
na svoj 27. rojstni dan odprl
črto zračne pošte iz Washingto-
na v Panamo, prinese na svojem
povratnem poletu okrog 100.000
pišem pošte.

Val "mraz" v Los Angelesu.

Los Angeles, Cal. — Tempe-
ratura v Los Angelesu in okolici
je padla v četrtek na 41 stopinj.
Temu pravijo tukaj "mraz."

BORBA TISKAR- SKIH DELAVCEV V ALBANYJU

Dnevnik, ki ga izdaja unija tipog-
rafskih delavcev, se povečava.

Albany, N. Y. — Lokalna or-
ganizacija št. 237 tipografskih
delavcev je dobro pripravljena
za nadaljevanje boja. Lokalna u-
nija št. 4 tipografskih delavcev
v Albanyju je obljubila, da bo
pomagala najmanj z \$250.000 v
borbi proti Hearstu in Gannet-
tu, ki sta izprla tipografske de-
lavce.

Kot podpornica in zaveznica
je važna tudi lokalna unija št.
6 tipografskih delavcev v New
Yorku, ki je takoj poslala pet-
deset tisoč dolarjev podpore.

Najboljše orožje izprtih tipog-
rafskih delavcev je nov dnevnik
"Albany Citizen", ki ga je
pričela izdajati lokalna organi-
zacija tipografskih delavcev. Ta
list je prišel izhajati na štirih
stranah in se je kmalu povečal
za stalno in na šestnajst strani.

Cirkulacija tega dnevnika je
od 15.000 do 20.000. List gre sko-
raj večnoma v vsak dom v me-
stu. Naobratno se pa cirkulacija
Hearstovih in Gannettovih listov
krči. Unijaki list je montiral nov
tiskarski stroj, na katerem lah-
ko tiska list na 32 straneh.

Tipografski delavci so izvede-
li in dognali, da Gannetta podpi-
ra George Eastman, znani mili-
onar, ki izdeluje fotografske
kamere, ki prihajajo na trg pod
imenom "Kodak." Ta je nasproti-
k strokovno organiziranih de-
lavcev. Iz svojih tovarov je od-
pravljal unijo kovinskih likarjev.
Na to je ustanovil svojo kompi-
nijsko unijo. V svojih laborator-
ijih ima tudi teststave, a kate-
ri dela preizkuje in ki ima
namen izpodrinuti strojne stav-
ce.

Gannett je zagrozil svojim
strojnim stavcem, da uvede te-
ststave v svoji tiskarni. Polskus
je napravil, ampak dodaj se še
ni obnesel.

Konflikti v Moskvi

Stalin discipliniral tudi Tomsko-
ga ki nasprotuje izgonu Troc-
kija.

Moskva, 8. febr. — Zatiranje
Tročkijeve organizacije v ruski
komunistični stranki se nadalju-
je. Medtem pa postaja spor med
voditelji vedno bolj kritičen.
Konzervativno krilo komunistič-
ne stranke stopa v aktivno opo-
zicijo proti Stalinu. Konservat-
ivci smatrajo, da izgon Troc-
kija in zatiranje tročkovcev ne mo-
re imeti dobrih posledic.

Mihail Tomski, član politburo-
ja in predsednik sveta vserskih
strokovnih unij, je bil stavljen
pod policijsko nadzorstvo. Poli-
tični detektivji pazijo na vsak
njegov korak. Buharin, bivši u-
rednik "Pravde" in predsednik
eksekutivne komunistične in-
ternacionalne, je tudi pod takim na-
dzorstvom. Buharin in Tomski sta
proti izgonu Troc-
kija iz Rusije.

Stalin ima močno oporo v da-
lavcih v Leningradu, kjer je
splošna zahteva komunistov, da
morajo biti "izdajalci in menjše-
viki Tročkijevega kova izgnani
iz Sovjetske unije."

Tunney se skriva v Dalmaciji.

Dubrovniki, Dalmacija, 8. feb-
.— Gene Tunney, bivši ameriški
boksarski prvak in njegova žena,
sta večeraj od tukaj zbežala v
neko malo ribiško vas, da u-
jeta odvedenim množicam in
časniki, ki so jih vodili na ne-
ozdravljivo boleznijo in njegova
hči je izjavila policiji, da je več-
krat govoril o samomoru.

Zenska zgorela.

Denver, Colo., 8. febr. — An-
na Inman, sestrina John D.
Rockefellerja, je večeraj zgorela
v ognju, ki je nastal v njenem
stanovanju.

Iznajditelj odklonil milijone dolarjev

Ne mara biti kapitalist, zato je
poklonil bogastvo univerzi.

Madison, Wis. — Profesor Har-
ry Steenbock, direktor oddelka
agrikulture kemije na wiscon-
sinski univerzi, je danes aklamir-
an kot Lindbergh med ameri-
škimi znanstveniki. Steenbock
je pionir, ki je odprl vrata mili-
jonom ljudem do zdravja — po-
sebnost onim invalidom, ki so o-
ropani solnne svetlobe — toda
plačila milijonov dolarjev noče
vzeti, pač pa je poklonil ves do-
biček od svoje iznajdba univerzi
v svrhu nadaljnjih znanstvenih
raziskavanj.

Steenbock je iznašel proces
vlaganja ultravijoličnih žarkov v
ještvine, ne da bi pokvarili okus
jedil. Z drugimi besedami se to
pravi, da je izoliral vitamin D,
ki se zdaj lahko producira kem-
ično po njegovi formuli. Vita-
min D se lahko primeša moki,
sadju, maslu in drugim ještvina-
m, izvemši sladkorju. Kdor
uživa na ta način pripravljane jo-
di dobi porcelo solnne svetlobe
zraven, tistega dela svetlobe, ki
je najbolj potreben telesu.

Proces je vreden milijone do-
larjev, kajti Steenbockova for-
mula je že komercializirana in
ustanovljena se je družba, ki bo
proizvajala jedila po njegovem
receptu. Toda Steenbock se je
kratkotrajno odpovedal vsem do-
bičkom procesa in določil v po-
godbi, da vsi milijoni, ki jih pri-
nese njegova iznajdba, pripada-
jo univerzi.

"Zakaj niste vzeli dobiček za-
se?" ga so vprašali.

"Zato, ker nečem biti kapita-
list," je odgovoril. "Zdi se mi,
da je znanstvenik slab kapitalist,
če pa hoče biti dober kapitalist,
postane slab znanstvenik. Ako
bi porabili dohodke moje iznajd-
be za mojo osebno korist, se bi
moral brigati, kako in kje naj
investiram denar in pri tem bi
gotovo zanemaril moje razisko-
valno delo. Univerza mi plača
dovolj, da lahko živim in več ne
potrebujem. Kaj mi bo denar?
Naj ga ima univerza, ki ga lah-
ko porabi za nadaljni napredek
znanosti."

Versko klanje v Bom- baju se nadaljuje

Število žrtev naraslo na 41 peti
dan izgredov.

Bombaj, Indija, 8. febr. — Lju-
ti ulični boji med hinduškimi in
muslimanskimi verskimi fanati-
ki se nadaljuje že peti dan. Do
sredi je bilo 41 oseb ubitih in
okrog 350 ranjenih. Britske vo-
jaške čete, ki pobijajo izgred-
e, so večeraj ustrelile najmanj pet
oseb, toda fanatične množice se
ne zmenijo za vojaške sile in
izvršujejo medsebojne guerilske
napade z uprav divjaškim gne-
vom.

Množica Hindujev je večeraj
linčala devet muslimanov in mu-
slimske množice so razdejale dva
hinduška templa.

Ljuba bitka za Kabul.

Moskva, 8. febr. — Sovjetska
časninarska agencija Tasa po-
roča, da je v teku furiozna bit-
ka med banditami kraljem Ba-
ko Sakom in Amanullahom za
posest glavnega mesta Kabula v
Afghanistanu. Bitka se vrši 45
milijunozapadno od mesta. Me-
je dežele so popolnoma zaprte in
tujem je prepovedan vstop.

Zadušili se s plinom.

Chicago. — Mathias Herter,
star 55 let, je bil v četrtek naj-
den mrtev v svojem stanovanju,
7248 Langley ave. Zadušil se je
s plinom. Herter je bolehal za ne-
ozdravljivo boleznijo in njegova
hči je izjavila policiji, da je več-
krat govoril o samomoru.

Požar v skladišču.

Pana, Ill., 8. febr. — V šitnem
skladišču C. R. Lewis Co. je več-
eraj nastal ogenj, ki je napravil
škodo za 50 tisoč dolarjev.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrašča.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Ciero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

133

Datum v oglepaju n. pr. (Jan. 31-1929) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da va mje s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

KONCEM TEDNA.

Našel se je kongresnik Zihlman in hoče rešiti vprašanje brezposelnosti, kakor se k večjemu rešuje v blaznicah, v katerih dobe brezplačno hrano in stanovanje ljudje, ki živijo v prepiru z zdravo človeško pametjo. Ta brihtni zakonodajec je predlagal neki zakon o potepuštvi menda zato, ker smo pred zakonom vsi enaki. Očitno ima ta zakon namen napolniti zapore, ječe in kaznilnice ob času gospodarskih kriz z brezposelnimi delavci, ki zamašajo svoje pete od podjetja do podjetja in iščejo delo, ki ga ne dobe, ker ga ni.

Modrost tega zakonodajca je res občudovanja vredna, kajti ta pokazuje, da kapitalistični političarji niso zmožni reševati perečih socialnih vprašanj. Zanimivo bi bilo, ako bi ta kongresnik povedal in dokazal, koliko koristnega dela je on opravil za človeško družbo, da ne vzame konca od vsega hudega.

Napredni kongresniki so ga precej dobro podučili in mu povedali to, kar mu je šlo. Ali zdi se, da ta poduk ni dosti zalegel, kajti našel se je kongresnik Hessel, druga velika luč na polju sociologije, in povedal, da je na delu, da predloži drugo, še bolj ostro predlogo glede "potepuštva," kot je bila Zihlmanova.

Nekateri ljudje, ki bi bili radi slavni in veliki, ne dajo miru, dokler se pošteno ne osmešijo.

Herostrat je zažgal tempelj Diane, da postane slaven, nekateri zakonodajci pa rešujejo socialna vprašanja na ta način, da žele vtisniti brezposelnim delavcem pečat hudodelcev, dasiravno niso storili drugega zločina, kot da ne morejo dobiti dela, ker je gospodarska kriza, ali so pa prestari, da bi podjetniki črpali iz njih dela zelo velik dobiček.

Med ljudi, ki spadajo med one, ki imajo otroško pamet, se štejejo tudi monarhisti v republikah. Večkrat jih napadejo histerični in božastni popadki in krči. To se je dogodilo tudi z nemškimi monarhisti, ko je ubežni kaiser Viljem II. praznoval svojo sedemdesetletnico. Prireditelji so prireditve in se pri teh našemili, kot se to zgodi v Italiji in drugih južnih evropskih državah, kadar obhajajo pustni čas. Te prireditve niso povzročile nobene škode in nesreče, ampak obudile so veliko smeha med pametnimi ljudmi. Dobro je, da ima tudi resno nemško ljudstvo svoj veseli pustni čas. Kajti za življenje se ne smatrata le žalost in boj, ampak k njim spada tudi veselje, da človek lahko pravi, da živi.

V zapadnovirginjskem premogovniku je silna razstrelba ubila štirinajst rudarjev. Bili so sami siromaki, ki so zase in svoje družine služili kruh s težkim delom. Med njimi ni bilo nobenega milijonarja. To je bilo opaziti takoj v velikomestnih dnevnikih, kajti vesti o nezgodi so bile tako zmedene in nejasne, da je moral biti človek precej brihtne pameti, da je zapopadel, kaj se je pravzaprav zgodilo v zapadnovirginjskem premogovniku št. 5 Pocahontas Coal kompanije v Kingstonu.

Vsaka poteza, vsako priporočilo ali odredba za kontrolo premogovne industrije, v kateri vlada praveca anarhija, je po mnenju zagovornikov najbolj trmastih premogovniških podjetnikov protustavna. Vsaka odredba, ki vklepa rudarje na premogovem polju še v večjo ekonomsko sužnost, je pa po mnenju ravno teh zagovornikov premogovniških podjetnikov ustavna. Ako bi podjetniki in njih pravni svetovalci imeli prosto roko pri določanju zakonov in bi bili sprejeti le taki zakoni, ki so po njih mislih ustavni, tedaj bi delavci živeli v strašnejših razmerah, kot nekdanj sužnji in srednjeveški tlačani.

Delavski tajnik Davis se je izrazil v nekem pismu, da je 86 odstotkov Američanov siromašnih. Iz tega sledi, da je bilo v pretečenem letu le 14 odstotkov Američanov deležnih prosperitete. Ako bi ne bilo tako, bi ne bil izid predsedniških volitev takšen, kot je bil.

Obžalovanja vredno je, ako jara gospoda nastopa kot prava gospoda, ampak smešno je, ako si siromak domišlja, da je bogat in enak v premoženju milijonarju. Podoben je, ki se je dčila s pavjim perjem.

VESTI IZ NASELBIN

Važna korespondenca.

Arma, Kans. — V naslednjem želim slovenski javnosti predložiti korespondenco v zadevi znanega delavskega vodje Alexandra Howata, ki ga še vedno gotovo "nevidne dualne" sile skušajo očrniti pri rudarjih. Pismo je bilo naslovljeno na tajnika blaginjskega 14. distrikta UMWA organizacije, na Harry Burryja, ki mu ga je poslal Jack Thomas, predsednik, na komunikacijo od lokalne unije št. 171 iz Lexingtona, Mo., dne 28. jan. t. l.

Glasi se:

"Čenjenji G. H. Burr! Lokalna unija št. 171 UMWA, Lexington, Mo., je na redni seji soglasno sprejela predlog, da vprašamo Vas in Alexandra Howata, ako bi vi dva kot voditelja UMWA, sprejela poziv Arch Helma in Pete Agnessona, ki sta znana kot razhajalca naše unije.

Omenjena dva sta namreč izjavila, da sta pripravljena debatirati, in unijaki lokal št. 171 želi zvedeti, dali sta vidva pripravljena sprejeti poziv na debato, ki se ima vršiti v Lexingtonu na javnem shodu.

Omenjena krožita med svojimi pristajši govornici, da se ju Howat in Burr bojita. Dejala sta: "Midva sva ju pozvala — pa sta se ustrašila."

Prosimo vaju, da nas obvestite o vašem stališču glede tega vprašanja, in to na zahtevo lokalne unije.

Brataki pozdravi! J. Thomas, predsednik, Pat McKeena, tajnik.

Na to pismo je Harry Burr odgovoril sledeče:

"O zadevi sem razpravljal z A. Howatom in oba konstantirava, da je omenjen poziv obema novica. Večkrat pa želiva obvestiti rudarje v Kansasu, da sva pripravljena sprejeti poziv in da se aranžira shod kar najprej mogoče. Upava, da bodo rudarji, ki so upošleni v dotičnih distriktih, imeli koristi od te debate, ker sva prepričana, da se ne bodo rudarji v okolliu Lexingtona pustili kar tako zavesti od Helma in Agnessona. Brez vsakega dvoma sta omenjena dva prišla organizirati dualno organizacijo v Lexingtonu samo zato, ker so jim tamošnji rudarji odrekli nadaljnjo plačo na rudarsko-delavskem plačilnem imeniku.

Harry Burr, tajnik-blagajnik.

Kot je razvidno iz poznejše korespondence je bil aranžiran javen shod, ki se je vršil v Excelsior Springsu, na katerem sta bila navzoča Howat in Burr. Shod je bil izredno dobro obiskan, na katerem je bila soglasno sprejeta resolucija, da se obdržava ponovni shod dne 1. feb. na istem mestu, z namenom, da se instalira lokalno rudarsko-unijsko postojanko ter da se sprejema rudarje v dotičnem okolliu.

Frank Bunch, predsednik 25. distrikta rudarske organizacije, se v pismu obenem zahvaljuje Alexandru Howatu in Harry Burryju za njih pomoč in pripravnost pri organiziranju.

Poročevalec.

Naznanilo in zahvala.

South Bend, Ind. — Javnosti želim naznaniti žalostno vest, da je dne 13. januarja t. l. preminul brat Božo Kljaich, član društva št. 531 SNPJ, v najlepši moški dobi, star komaj 37 let. Bolehal je delj časa, javil se je bolnim dne 16. novembra prejšnjega leta. Rojen je bil 1. 1892 v Lapovcu, Lika, Jugoslavija. Član našega društva je postal novembra meseca 1. 1927.

Pokojni zapuščala sestro v Sacramento Calif., in dva brata, v stari domovini pa eno sestro. Iskrena hvala gre na tem mestu članstvu omenjenega društva za njih pomoč in udeležbo ter darovane vence. Njegovi sestrski, ki se ni ustrašila dolge poti in ne strokov, kajti prišla je na njegov pogreb iz daljne Californije, gre posebna čast in hvala. Poslovila se je zadnjič od svojega umrlega brata Boža in mu položila krašen venec v spomin. Istotako gre hvala njegovim bratom Luki in Ilji za venec. Največja hvala pa gre sobratom in rojakom, ki so dali brezplačno svoje avto za pogreb. Apelliram na vse naše rojake, da vsi izmed nas postanemo člani SNPJ, ki nam pomaga v ne-

sreči, boleznih in smrti. Pristopajte v njena društva dokler je čas.

Pozdrav vsem!

Vaso Sucevich, tajnik.

Važne vesti.

Bridgeport, O. — Kar se tiče delavskih razmer v tej okolici so zelo slabe. V rovihi, ki obratujejo, se dela samo dva do tri dni na teden. Dosti rovoj je, ki še niso pričeli nič z obratom od 1. aprila, 1927. Tukaj je še dosti rojnikov, ki niso zaslužili centa od 1. aprila, 1927. Po temu se ve kakšne razmere vladajo. Tovarne v bližini tudi slabo obratujejo, zraven se pa delo ne dobi, posebno če človek ni več kakšnega poklica. To je velika krivica, posebno za premogarje. Če bi mogli dobiti delo, bi nikoli več ne šli nazaj v rove.

Kar se tiče društvenih razmer tudi ne moramo beležiti preveč napredka radi gori omenjenih zaprek. V Prosveti pridno zasledujem mnenje dopisnikov glede konvencije in provizoričnih pravil. Kar sem dosedaj čital, je bilo poročilo in sugestije sobor. Anton Gardena iz Clevelanda najboljša. Če človek pazno in previdarno čita njegove članke, mu mora dati misel, da on piše za korist SNPJ, in to je na mestu. Vem, da on je brat, kateremu je SNPJ res pri sreči, in njegovi članki tudi pokažejo to. Kar bi delalo mržnje proti sedanjemu gl. odboru ali posameznim osebam gl. odbora, bi sploh ne smelo priti v provizorična pravila. Ravno tako je z drugimi sličnimi točkami, ki niso bile dosti premišljene po odboru za pravila. Kar se moje osebe tiče, mislim, da je to predrznost. Naš sedanj gl. odbor je naredil kolikor je mogel v korist SNPJ, s tem se mora vsak član strinjati, kateremu je SNPJ res pri sreči, ne pa kake druge spletke in osebnosti. SNPJ še ni imela in nikoli več ne dobi, če tega zgubi, boljšega predsednika kot je Vincent Cainkar. On je mož, kateri v resnici dela za organizacijo in dobrobit njenega članstva. To posebno vemo premogarji, v zadnji stavki. In ravno tako je z ostalimi gl. odborniki. Prihodnja konvencija mora gledati, da ne sprejme take točke v prihodnja pravila, kot so omenjena.

Tukajšnji soc. klub št. 11 je obhajal 3 letnico obnove dne 29. dec. 1928. Pri tem se je vršila predstava "Ženitev radi premoženja" in veselica, na kateri je igral mladinski orkester društva št. 13 SNPJ. Prireditelji je izpadla povojnica. Seveda bi bilo bolje, pa je ravno takrat razsajala influenza, tako da je skoro ni bilo hiše, da bi ne imeli bolnika, ponekod so obolele kar cele družine, tako da smo bili zadnje dni v strahu, da se morada prireditve ne bo mogla vršiti. Pa vendar se je stvar še precej zadovoljivo iztekla, ker je bilo mnogo občinstva iz drugih naselbin, in finiki sodrugi in sodruginje so nas posečili. Vendar bi pa človek pričakoval več kooperacije domače naselbine pri takih prireditvah, ker so za korist delavstva, ker tu versko prepričanje ne igra nobene vloge. Torej bi prosil rojake, da delujemo skupno pri takih prireditvah, enih ali drugih, in uspeh bo gotov.

Dne 30. dec. se je vršila konferenca soc. klubov in društev Izobraževalne akcije za vzhodni Ohio; bila je dobro obiskana. Ta dan so nas posečili finiki sodrug. Predsednik konferenca je dvakrat prekinil zborovanje v slovenskem jeziku, tako da so imeli omenjeni sodrug priključiti poročati in izraziti svoje mnenje o pokretu. Storiło se je precej in bi se lahko še več, če bi bilo več časa na razpolago. Z druge konference naj se prične ob uri, za katero je sklicana, in nič čakati. Kajti če so oddaljeni lahko tu ob določeni uri, ne vem, zakaj bi bližnji ne storiło isto, če jim je delavsko gibanje pri sreči. Kar je najvažnejše za prihodnjo konferenco glede razprav je naša mladina, kar se na zadnji ni. Lepo bi bilo, če bi klubi imeli prihodnje nekaj mladih zastopnikov. Zastopniki so bili zelo veseli, ko se je vse lepo uredilo glede reorganiziranja kluba št. 189, Blaine, O. Vse stvar je prevzel začasno, da se izvoli stalni odbor, Louis Androjna, predsednik društva št. 333 SNPJ, katero spada tudi k

Izobraževalni akciji. Torej upamo, da bomo spet skupno delovali kot smo že svojačasno.

Prihodnja konferenca, je bilo sklenjeno, se vrši zopet v Bridgeportu. Datum določi konferenčni tajnik v sporazumu kluba št. 11. Odbor za bodočo je sledeči. Nace Ziemberger, tajnik, Joseph Snoy in John Mauri iz Neffsa, O., organizatorja. — Ker je zadnja klubova seja sklenila, da naredi priredbo skupno z društvom SSPZ, se tem potom vabi vse člane kluba, da se zagotovo udeležijo prihodnje klubove seja, ki se vrši 17. febr. ob 10. dopoldne v društveni dvorani v spodnjih prostorih. Imamo določiti datum priredbe in še veliko drugih stvari rešiti.

Pokažimo, da smo res zavedni sodrug in agitiramo, da se klub poveča. Poglejmo kako so se sodrug pri drugih krajih žrtvovali za nas v zadnji stavki. Mi, ker jim ne moremo plačati njih požrtvovalnosti, dajmo pa vsaj delovati za pokret, in to jim bo v zadovoljstvo, da bo v Bridgeportu močan soc. klub. Jamranje, da je 50c preveč za plačevanje, če stopiš v klub, ne drži. Koliko centov se potroši, ki se ne ve zakaj? Torej, če enkrat vas vabim vse. Priplite kaj novih kandidatov. Določiti bo tudi treba datum za prihodnjo konferenco.

Joseph Snoy, RFD No. 2, Box 7, Bridgeport, Ohio.

Poročilo in zahvala.

Kansas City, Mo. — Podpisane v pomoč so darovala sledeča društva SNPJ in posamezni člani:

Po 50c darovali pri društvu št. 611: A. Starha, S. Sumar, J. Serlich, A. Kovac, J. Bradiš, L. Debeljak, F. Kurec, P. Mravlj, M. Zveviteh, J. Patrick 40c in P. Lucman \$1. Skupaj \$5.90. — Pri društvu št. 542 so darovali sledeči po 50c: J. Cupac, A. Kovecar, S. Car, M. Matković, J. Bjizjak \$1; po 25c: Mary Kodrič ml., Mary Kodrič, N. Selich, Zavra Savor. Skupaj \$4.

Sledeča društva žele biti omenjena z društvenimi številkami in vsotami, ki so jih darovala: št. 434, — \$2; št. 186, \$1.25; št. 315, \$2; št. 129, \$4.40; št. 313, \$5; št. 438, \$5.35; št. 47, \$5; št. 30, \$2.75; št. 96, \$9.06; št. 483, \$5; št. 241, \$2; št. 528, \$2; št. 188, \$8.40; št. 48, \$2; št. 124, \$11.39; št. 151, \$2; št. 190, \$2; št. 277, \$2; št. 296, \$7.25; št. 352, \$3; št. 518, \$5; št. 206, \$2; št. 585, \$3.50; št. 363, \$6.55; št. 120, \$3; št. 668, \$10; št. 339, \$3; št. 267, \$2; št. 497, \$2; št. 559, \$8; št. 631, \$1; št. 39, \$2; št. 121, \$5; št. 137, \$15; št. 122, \$3; št. 501, \$2; št. 7, \$1; št. 209, \$1; št. 258, \$1; št. 620, \$5; št. 87, \$2; št. 558, \$2; št. 498, \$1; št. 138, \$2; št. 611, \$5.90; št. 312, \$2; št. 403, \$2; št. 92, \$2; št. 104, \$2; št. 9, \$1.50; št. 612, \$10.50; št. 324, \$4; št. 65, \$2.20; št. 144, \$2.55; št. 353, \$3; št. 12, \$2; št. 332, \$2; št. 344, \$4; št. 523, \$2; št. 180, \$2.10; št. 498, \$2; št. 406, \$2.50; št. 416, \$7.50; št. 393, \$2; št. 1, \$2; št. 58, \$5; št. 537, \$5; št. 691, \$1; št. 485, \$3.15; št. 639, \$2; št. 465, \$3; št. 244, \$7.70; št. 391, \$2; št. 408, \$15; št. 293, \$2.50; št. 562, \$2; št. 266, \$2.50; št. 73, \$2; št. 356, \$2.50; št. 91, \$2.50; št. 575, \$1; št. 500, \$3; št. 203, \$1; št. 223, \$3; št. 54, \$1; št. 154, \$1; št. 564, \$3; št. 398, \$10; št. 37, \$4.65; št. 106, \$2; št. 100, \$1; št. 304, \$2.50; št. 143, \$2; št. 594, \$3; št. 75, \$2.50; št. 305, \$1; št. 454, \$2; št. 580, \$2.50; št. 29, \$2; št. 645, \$1; št. 81, \$2; št. 5, \$3; št. 132, \$5; št. 204, \$3; št. 600, \$3; št. 580, \$5; št. 82, \$1.50; št. 21, \$2; št. 290, \$2.50; št. 276, \$2; št. 474, \$2; št. 13, \$1; št. 640, \$1; št. 175, \$5; št. 397, \$1.45; št. 262, \$2; št. 360, \$4; št. 472, \$1; št. 608, \$5; št. 333, \$60; št. 162, \$2; št. 38, \$3; št. 404, \$1; št. 300, \$2.50; št. 69, \$6.30; št. 199, \$1; št. 279, \$1; št. 589, \$4.50; št. 335, \$2; št. 213, \$1; št. 328, \$2; št. 70, \$2; št. 72, \$2; št. 14, \$1; št. 34, \$2.50; št. 129, \$2; št. 358, \$2; št. 450, \$3; št. 128, \$1; št. 123, \$2; št. 2, \$2; št. 413, \$50; št. 462, \$11.30; št. 542, \$4.

Iskreno se zahvalim društvom in posameznim članom za tako izdatno pomoč. Nisem tega pričakoval, osobito ne od rudarjev, ki so sami v največji revščini zaradi stavk. Nimam dovolj besed, s katerimi bi se mogel za to dostojno zahvaliti. Povrniti vam nikoli ne bom mogel, ker sem pokodovan za celo moje življenje.

Prosim cenjena društva, da mi oprostijo, ako sem naredil kako napako ter napačno poročal ali katerega izpustil. Še enkrat: Hvala in bratski pozdravi! Richard Spaček, ml., 4407 Olive Street, Kansas City, Mo.

P. S. — Pojasnilo onim društvom, ki sumijo: Prošnja je bila podpisana lastnoročno po društvenih uradnikih in opremljena s pečatom ko je bila poslana na gl. urad, in je bila razposlana na vsa društva iz tiskarne SNPJ (glej union label na prošnji).

Ivan Molek:

OPAZOVANJA

Gospa Justica sprejda in zadaj. Gospa Justica je ta teden obravnavala dva slučaja.

V prvem slučaju je obklela kratko kikeljco, navlekla mesnate nogavice, pokazala spličasta kolena, napudrala si je allast nos, pordečila pepelnate ustnice in poveznila si je baroko kratkih las na votlo glavo.

Rezultat: cerkveni tat, ki je poneveril milijon dolarjev, je dobil pet let ječe.

V drugem slučaju je imela na sebi črno haljo nune, avbo "čezne babe", obraz Belcebubove sestre in v roki klešče za puljenje nohtov.

Rezultat: navaden tat, ki je ukradel 30 žakljev fižola, je bil obsojen v došmrtno ječo.

Bogme, ne kradi fižola, niti kruha ali prašičjih repov, brate! Mami Justici se bolj prikipiš, če ukradeš milijon dolarjev.

Noč v Indiani.

Državni senator Moorhead v Indiani predlaga v zbornici, da se zločincem poleg običajne zaporne smrtne kazni naloži še kazen javnega bicanja. Ako bo predloga sprejeta, bodo zločinci — ženske tudi — privezani k stebri na javnem prostoru pred sodnim poslopjem in šerif bo moral odšteti z bičem z devetimi jermeni toliko udarcev po glebi hrbitu obsojenca ali obsojenke kolikor jih prisodi sodnik.

To je zelo lepo. Se lepše bi bilo, če bi tepenemu potem nadgrnil jesa in soli v krvavo kožo. Tako so delali v stajnem srednjem veku, iz katerega senator Moorhead zajema svoje inspiracije. Zraven bičalnega stebra bi lahko stal tudi kotel vrelega olja ali avina. Ako senator že hodi nazaj v svete čase, naj se posluž vseh lepših reči, ne samo biča z devetimi jermeni.

Vaš je komentar.

Policijski ravnatelj v Zagrebju se piše Vragovič — — —

Slovenska pevska društva pozor!

V domovini kot v tujini, v Franciji in zlasti v Ameriki je polno pevskih društev med delavstvom. Tem pevskim društvom pa primanjkuje delavskih pesmi za zbor, ker nimamo Slovenci še komponista, ki bi hotel uglasbiti delavske pesmi ali pesmi s socialno vsebino. Zato je v materijalu za pevska društva prava suša. Kulturna zveza slovenske soc. skupine "Svoboda" se dobro zaveda tega ter je skušala izpolniti to vrzel s tem, da si nabavi iz ogromnega zaklada nemških delavskih pesmi za zbor vsaj najboljše pesmi, ki so uglasbene in da jim da tekste prevesti na slovensko, da partiture razmnoži (litografira) ter da na razpolago pevskim delavskim društvom. Posrečilo se ji je dobiti mnogo delavskih pesmi, kakor jih pojejo nemška delavska pevska društva, dala tekste prevesti s. Miletu Klopčiču ter potem partiture razmnožila. Sedaj se s tem delom gotova in "Svoboda" je pripravljena, dati te partiture pevskim društvom proti mali odškodnini, ki jih je imela pri nabavi in tisku teh not.

Razmnožene so že in se lahko naročajo sledeče pesmi:

"Slavnostna", ki jo je napisal Andreas Schen in komponiral njegov brat Josef Schen. Partitura je dolga 6 velikih strani in je v tej ediciji ena najboljših kompozicij, s katero se bo rad polžuval vsak pevski zbor. Opazujemo, da je tekst te pesmi tiskan v "Amerikem društvem koledarju za leto 1929" na strani 63. — Brata Schen, pesnik Andreas in komponist Josef, sta igrala veliko vlogo v soc. gibanju nemškega proletarijata s svojim kulturnim delom.

"Himna delu" je pesem istih dveh avtorjev, in ima vsebinsko in glasbeno pravi obraz delavske himne in bi bila nekak obvezna himna pri vseh delavskih svečanostih.

"Prisega rdeči zastavi", 4 strani obsegajoča partitura, ki ji je v vsebini avtor pesnik Jakob Audorf, pesnik nemške maršelje. Komponiral je "Prisega" znani komponist G. A. Uthman. Pesem je slaypav rdečemu praporu, pod katerim se bori svetovni proletarijat. Pesem, ki bi moral delavci prepevati ob vsaki priliki, kadar hočejo dokazati, da so kulturni razred.

"Dani se..." je zložil Herdrich, uglasbil h. Riva. Pesem svetovne borbe in svetovnega vstajenja, ki izzveni v prisego.

Prisegamo bedi in gladiu, borimo se smelo za čast in oblast.

"Poziv" bojvena pesem z nemškega klasičnega repesnika Herwegha, ki jo je uglasbil Peter Marini, s pozitivno delavstvu: "Ustvari si samo en dan, samo en dan prostost!" Shernerna mora vžgati. Krepljmu tekstu je primerna glasba.

"Splavarji na Volgi" je harmonizirana narodna pesem ruskih splavarjev. Splavarji morali vleči splave proti toku reke, vrvi so imeli nataknjen, krog vratu in z njimi so vleli splave proti deročemu toku Volge. V tem trudopolnem delu jim je rodil napev, ki je znan vsem svetu radi svoje ritmičnosti. Peli so jo ne iz zabave, ampak da so vedeli složno vleči bremena in da so vsi hkrati potegnili splav, kliče: "Ej, uh-nem-na-uh" so potegnili in vrvi se jim vrezavale v vratove. To pesem, rojena iz dela radi nujnosti, je pravi biser pesmi, ki je kdaj rodila spontano in mnogičice. Največji komponisti harmonizirali ta motiv za moški zbor. "Svoboda" ima to pesem v prevodu Mileta Klopčiča, harmonizaciji Maxa Ludviga to pesmijo je n. pr. Saljapin spel po vsem svetu in mnogim teatrov je tudi to pesem insceniralo. V Sloveniji še ni bila to pesem peta. Zdej je dostopna vsem pevskim društvom.

"Maršeljezo" je enako založila "Svoboda" z novim, lepšim tekstem.

Vse partiture so natiskane lepo na trpežnem belem papirju. Druge pesmi — zlasti ruskih zborov — so še v delu.

Vse navedene pesmi so za vsaki zbor, nekatere / so lažje vedevlje, nekatere spet težje.

Opazujemo nanje vsa delavska pevska društva v Ameriki da jih naročijo pri Kulturni zvezi "Svoboda". Ljubljana, 1. febr. 1929. Delavske zbornice, ki jih bo proti majni odškodnini radevolje poslala. Nekateri peski zbori so že naročili in bodo prav te dni odposlali.

Delavska pevska društva, naročite po delavskih pesmih.

сарыс на-тәһ пәрникһ, Пөсөлү канов — *Bremens in Europe*.

Nace Mihevc:

Blazna ženka

V Beli Krajini se nahaja občina Sušice. V občini županuje Peter Plut, ki je obenem gostilničar ob glavni cesti. Njegova gostilna je znana po dobrem vinu, na svojih kozarcih pa ima napis:

Danes smo, a jutri nismo, tako pravi sv. pismo. Bog bo vprašal, kje ste bili, da pri Petru niste pili.

Je pa Peter Plut jako prebrisan kot gostilničar in kot župan. Navzpete je dajal kmetom daleč naokoli, seveda je moral biti vsak tak navzpet pošteno zalit v njegovi gostilni. Tudi njegova žena se je razumela na gostilno, kakor tudi na županske posle. In kadar so prišli vaški fantje v gostilno, jim je takoj rekla:

"Ali ste kaj židane volje, da bi eno zapeli?" In tako se je je prijel priimek "ta židana mama." Fantje so vedno rekli: "Gremo k ta židani mami." Seveda se bolj močan magnet je pa bila hčerka Julka, okoli katere so se radi smukali fantje. Domalega vasa večer je bila tako gostilna dobro obiskana.

Nekoga dne dobi župan Plut nenavaden obisk. Pred njegovo gostilno se ustavi s svojim kolegom mladi Jože Zugel s Krvačevega trga. V njegovem koleščku je sedela ženska samo v

spodnjem krilu in kadila viržinko. Jože Zugel je iznenadenemu Plutu pripovedoval, da se je pred več dnevi pojavila na Krvačevem vrhu ta ženska — ki je mutasta — ter hodila po vasi v samem spodnjem krilu in neprestano kadila cigaro.

Ker se je tako potikala po vasi, so se vaščani zbal, da jim zažge vasa, zaradi tega so jo poslali županu, da zanjo po zakonu potrebno ukrene.

Župan Plut ni bil tega oblika prav nič vesel. Zakon mu je veleval, da dogodek sporoči okrajnemu glavarstvu in deželnemu odboru. Takrat pa se ni smelo imeti novega stanja v državi in so oblastva se zanikro uradovale. Župan Plut je vedel, da bo moral, če po zakonu postopa, to ubogo blazno gluhoženo žensko prehranjivati na občinske stroške, kar bo v veliko škodo njegovim velikim kmetom, ki plačujejo občinske doliade. Župan Plut je bil prebrisan človek. Že več let je kuhar jelo na Martina Matjašiča, župana v Zablju, ki je bil svojčas obesil na vrat občine Sušice nezakonskega otroka, za katerega je morala njegova občina plačevati sedem let mesečno po 10 gl. 20 kr. Sedaj se mu je nudila prilika, da mu vrne mlo za drago. Ukazal je svojemu hlapcu Jerneju, naj takoj napreže koloselj; na koloselj sta naložila ubogo žensko v spodnjem krilu, ki je kadila

cigaro. Jerneju je naročil, naj pelje žensko v Zablje in jo tam odloži v županovo korozo, potem naj se takoj vrne. Ženaki je pa še stisnil v roke velik šop viržink. Hlapec Jernej je pogljal konjiče in tako sta se odpeljala.

Župan Peter Plut je rešil s tem svojo občino stroškov, a bil je radoveden, kaj se je z ubogo žensko potem zgodilo. Čez štirinajst dni se je oglašil v njegovi gostilni Marko Šuklje, konjski mešetar iz Zablja.

Župan Plut ga vpraša: "No, kaj je novega v Zablju?"

Marko spiže kozarec vina in reče: "Nič posebnega, ampak nekaj je pa vendar: Pred štirinajstimi dnevi se je v Zablju pojavila, kakor bi bila iz neba padla, mutasta ženska, ki hodi po vasi v spodnjem krilu in vedno kadil cigaro."

Zabljski župan Martin Mutjašič je bil alcer tudi zvest pristav bišve klerikalne stranke, ni pa bil tako prebrisan, kakor župan Peter Plut. Postopal je strogo po zakonu. O mutasti ženski je poslal poročilo na okrajnega glavarja in deželni odbor. Toda oblasti so tedaj, ko še nismo imeli novega stanja, uradovale malomarno in zanižno. Meseč in mesec so minili, pa ni prišla rešitev vloge. Uboga ženska je pa ves ta čas hodila po vasi v spodnjem krilu in kadila viržinko. Tekom meseca je pa vendarle prišla županu

Matjašiču v glavo dobra misel. Ukazal je svojemu hlapcu Jerneju, naj spremi to žensko od njegovega mlina ob Kolpi; tam jo naj posadi v čoln in jo prepelje na hrvaško stran ter jo odloži na vrto Ivota Veseličina, župana v Eravotinu. Za odhod ji je pa dal župan šop viržink. Tako se je tudi zgodilo.

Od takrat ni bilo več slišati o mutasti ženski in naši župani so rešili ubožno oskrbo.

Čez osem mesecev pa pride župan Matjašič v nemalo zadregu.

Prišla je namreč rešitev od deželnega odbora, da naj župan mutasto žensko odda v blaznjo na Studenc. Po dolgem razmišljanju, kaj naj sedaj napravi, je župan Matjašič vrnil deželnemu odboru akt s poročilom, da je mutasta ženska že pred šestimi meseci neznankam izginila.

Kaj so na Hrvaškem z mutasto žensko, ki je hodila v spodnjem krilu in venomer kadila viržinko, napravili, nam ni znano.

Socialni pomen ženskega dela

Ravnateljica U. S. Women's biroja opisuje velikanako spremembo v socialni strukturi ameriške družine. Ena petina vseh žensk v Združenih državah je l. 1920 delala za zaslužek in v to število je vseh 2.000.000 poročenih žen. Problem je v tem, kako naj se spravi v sklad delo ženske z njenimi dolžnostmi gospodinjskimi.

Velika sprememba v ženskem delu je nastopila, ko so začele ženske iti na delo izven doma — v tovarne in s tem spremenile ves socialni položaj. Mesto da bi izgovarjale potrebe za svoje družine, postale so dlnarke, da za izvršeno delo dobivajo gotovo plačo v gotovini.

Od začetka človeštva ali vsaj od najstarejših znanih nam časov se je ženska vdeleževala dela in razvoja in spreminjala metode, ki so se razvile od časa do časa. Ko se je človeštvo razvilo iz primitivne dobe, najdemo, da je bil dom delavnica, kjer se je pripravljala vsa hrana in obleka, ki se danes izdelava v tovarnah. Žena je bila ona, ki je delala vse načrte in jih izvrševala, da se vzadovolji potrebam doma in družine. Potem pa je prišel čas, ko so se potpobne začele izdelovati izven doma, in s tem je nastopila doba tovarniškega sistema. Ženska je sledila delu in prišla v tovarno, ali s tem je bil njen položaj povsem izpremenjen. Od proizvajateljice v svoji hiši, kjer ni prejela nikakega plačila kot nagrade za svoje delo, postala je dlnarka v tovarni s mezno nagrado koncem vsakega tedna. To je bilo za žensko velikanako novotarija, daleko večja radi mesta in položaja njenega zaposlenja, kot radi dela samega.

Ne le, da je s tem nastala sprememba, glede zaposlenja ženske, marveč tudi sprememba v socialni strukturi družine. Naše stanovanje se je spremenilo od bivanja v zasebnih hišah do bivanja 500 do 1000 družin pod istim krovom, v stanovanjih do 5 ali 6 sob za vsako družino. Temu je vzrok večja ugodnost bivanja v stanovanjskih posojljih, ali dvoje drugih vzrokov je mnogo vplivalo na to: odhajanje hčer in sinov iz družinskega doma, da zaslužijo drugje, in drugi težkoča najti služinčadi. Vse to je jako naravno. Čim dalje večja potreba ženskih moči v tovarnah, trgovinah in uradih privlačuje ženski svet — svet, ki si ni nikdar poprej mogel predstavljati svoje hišne delo v obliki dolarjev in centov in ki je poprej mogel kvečjemu zaslužiti v nepoštelnem poklicu služkinje.

Med leti 1910 in 1920 se je število zaposlenih žensk le malo povečalo. Ali to razdobje je značilno v pogledu zaposlenja žensk. Znatno je padanja števila zaposlenih žensk na farmah. Manjše je bilo tudi število žensk v hišnih poklicih, in to za 14 odstotno manj. Ženske v profesionalnih poklicih so povečale svoje število za 39 odstotno, ženske v obrtni za 43 odstotno; kot uradnice pa se je njihovo število povečalo med l. 1910 in 1920, za 140 odstotno.

V tovarništvu je bil porast zaposlenih žensk neznamenit, le za

6 odstotno, kar je v ostrem kontrastu s porastom od l. 1900 do 1920, ko se je splošno število žensk, zaposlenih izven hiše, povečalo od pet in pol milijonov na osem milijonov, petina jih pa bila zaposlena v tovarnah. To se more razložiti s tem, da ravno v dobi 1900—1910 se je vršil največji razvoj tovarništva.

Značilno je, da v prvem desetletju tega stoletja so bile ženske večinoma zaposlene v slabše plačanih strokah, dočim je v drugem desetletju in čim dalje bolj opaziti tendenco prebiti se do boljše plačanih mest.

Ker je družina povsod temelj, na katerem počiva državna zgradba, je njena gospodarska sigurnost življenjskega pomena in ta gospodarska sigurnost dandanes zahteva v jako mnogih slučajih, da bodi ženska kruhoborka in istočasno gospodinja in oskrbovateljica otrok.

Obžutna je potreba pravega razumevanja socialnega pomena ženskega industrijskega dela in znanja razmer, pod katerimi dela. Petina vseh žensk je l. 1920 delala izven doma in njihovo število dnevno raste. Kako naj spravimo v sklad njeno delo z dolžnostmi gospodinje in matere? Ne moremo niti na maramo preprečiti niti ovirati njeno industrijsko delo. Ženska ima pravico do svojih del in v vsakem polju, ki si ga izbere, ker časi so prešli, ko se je mislilo, da je mesto žene le doma.

Njeno mesto je povsod, da njeno najvažnejše mesto je doma. Kdor pozna naše delavke, se ne boji, da bodo opustile to svoje važno mesto. Ona se njegove važnosti zaveda, kakor mi val.

RAZNO

Sledkorja porabi človeštvo vedno več. Statistika Združenih držav ameriških nam pove, da je l. 1923 prišlo na vsakega prebivalca 40 kg sladkorja, že naslednje leto pa 50 kg. Vsak Američan porabi po teh računih dnevno 20 kock. Seveda statistika pove samo to, koliko sladkorja se porabi povprečno; samo ob sebi se ume, da se bogatejši ljudje sladkajo bolj nego ubožni. Leta 1926 so snedli v Združenih državah 491 milijonov kg sladkorja in bonbonov v vrednosti približno 20 milijard Din.

Moda in živalstvo. — Zveza pariskih zabavišč Mistinguette je porabila samo za svoj kostum 450 koš rajčic, monakovsko gledališče je opremilo svoje pesalke s kostumi iz koš aligatorjev. 500 teh živali je moralo poginiti, da so dobili kostume, na katerih si pase oči vsega sveta gospoda. Če bi se take luksuzne predstave čisto uprizarjale, bi bile morale nekateri živali že v doglednem času popolnoma izginiti.

Tudi mihi krađeje. — Redkomur je znano, da imajo mihi posebne simpatije do predmetov, ki blešče. Tatinaki nagib te silvalce je bil dobro snan starim Egipcianom, zakaj ime poteka iz njihovega jezika in je pomenilo tatu. R. F. V. poroča v "Vozmiru", da so mu neka časa rešeno izginjala jajca v kurniku. Pod kurnikom je imel skladišče premoga. Ko je bila zaloga izčrpana, je dal odstraniti tramovje in deake, na katerih je ležal premog. Zelo ga je presenetilo, ko je našel pod deskami celo zalogo ukradenih jajc. Kdo naj doume skrivnost, zakaj so mihi preneale jajca tako rekoč iz prvega nad-

stropja v pritličje? Da bi se shedile? Prav gotovo ne, kajajca so bila cela. Kdo ve, kaj neumni nagoni so skrili v njih? Stari Indijci so poznali lastnost, zato so zapustili bajda je miš duša pokojnega človeka, ki je bil v življenju tat.

OPREMLJENE SOBE V N. JEM.

V najem se odda z vsem frabnim pohištvom opremljene sobe, tako da si tudi kuhate sami ako to želite. Rej če rabite tako sobo se ogasite pri rojaku in bodite ujeni, da bodete po zmerni dobro postreženi. Nahajam doberm transportnem distriktu v bližini Madison, Ashland Lake street poulične kare in di v neposredni bližini naden železnice "Lake Street transfer." Priporočam se tudi rokom, kadar se mudite v Chicago po opravkih, da se izpla pri meni sa prenočišče. S štovanjem vaš rojak: J. Potekar, 1749 West May Ave., Chicago, Ill. Telefon W 2384. — (Adv.)

NAŠ ZASTOPNIK.

Naš potovalni zastopnik ton Zidanek iz Farrell, Pa. de obiskal naše naročnike druge rojake in izbral naino za list Prosveta, prod knjige Književne Matice S. P. J. Torej ga toplo priporimo vsem članom in drugim, jakom, da mu gredo na rok pomagajo pri agitaciji za Prosveto. — Upravitelj P. Godina.

Agitirajte za "Prosveto"

Jack London:

MORSKI VRAG

(Is angleščine prevaj I. M.)

"Imenitno!" mi je zavpil Johnson na ušesa, ko smo se uspešno prešli akosi poplava, ki je spremljala ta manever, vesel sem pa, da ni imel v mislih Wolf Larsenove večnosti in spretnosti, ampak ladijo samo, ki je tako izborno prenela vso.

Sedaj je bila taka tema, da ni bilo nikjer videti čolna. Toda Wolf Larsen je vztrajal v strahovitih viharju, kakor da bi ga bil vodil nezmotljiv notranji nagib. Dasi smo bili vedno napol pod vodo, topot ni bilo doline, v katero bi vozili in naleteli smo na prevrnjeni čoln, ki se je pri dvigavanju precej razbil.

Sledili sta dve uri strašnega dela; val, kar nas je bilo — dva lovca, trije mornarji, Wolf Larsen in jaz — smo zavili najprej sprednje, zatem pa glavno jadro. Potem je bil krov razmeroma prost vode in Duh je skakal in se potapljil med valovi kot zamašek.

Ze takoj iz početka sem si odri konce prstov in sem pri zavijanju jader delal z velikimi bolečinami, da so mi solze tekile po licih. Ko pa je bilo vse dovršeno, so me zapustile moči kakor žensko in izmučen, utrujen do skrajnosti sem se zgrudil na krov.

V tem so tudi privlekli Mugridga kot utopljeno podgano izpod oglavja sprednjega dela, kamor se je bil strahopetno skrnil. Videl sem, kako so ga vlekli v kabino; ves presenečen sem opazil, da je bila kuhinja izginila. Prazen del krova je kazal, kje je bila stala.

V kabini sem našel vse moštvo zbrano, mornarje in lovece; med tem, ko se je kava kuhala na mali peči, smo pili žganje in hrustali mornarski prepečenec. Nikdar v mojem življenju mi ni bil živčel tako dobrodošel. Nikdar ni kava tako dobro dišala. Ladija se je tako silno dvigala, sibalna in premetavala, da se celo mornarji niso mogli gibati ne da bi se oprljemali. In ko je večkrat zadonel klic: "Zdaj se zopet pogreze!" smo zleteli val na enem kupu ob steno kabine, kakor da bi bila krov.

"Nobenega opazovalca!" sem slišal, Wolfa Larsena, ko smo utečili glad in željo. "Na krovu ni mogoče nobene reči delati. Ako nas kdo povoli, pa naj nas; umakniti bi se mu itak ne mogli. Vali v posteljo, da se malo naspite."

Mornarji so se splazili na sprednji del ladije in spotoma razpostavili stranske luči. Lovca pa sta ostala v kabini, ker ni kazalo, da bi odprli zapornico do stopnišča v medkrovju. Z Wolfom Larsenom sva odrezala Kerfootu zmečkan prst in zašila ostanek. Mugridge, ki je ves čas moral kuhati, streči s kavo in vzdrževati ogenj, je tožil, da ima notranje poškodbe, zaklinjal se je, da ima zlomljeno rebro, dve. Ko sva ga preiskala, sva našla, da so tri zlomljena. Vendar sva njegov slučaj odložila za drugi dan; pred vsem zavoljo tega, ker jaz nisem imel nobenega znanja glede zlomljenih reber in sem moral poprej pogledati v knjigo.

"Mislil, da ni vredno, da smo ga dobili," sem dejal Wolfu Larsenu, "razbit čoln za Kellyjevo življenje."

"Kelly itak ni bil dosti vreden," je bil odgovor. "Lahko noč."

Po vsem, kar se je bilo zgodilo, in ker sem trpel silne bolečine na koncu prstov in smo pogrežali tri čolne, da ne omenim divjih skokov, ki jih je delala ladija, bi mislil, da je nemogoče spati. Vendar so se mi morale zapreti oči v tistem hipu, ko se je glava dotaknila blazine in akrajno izmučen sem spal vsa noč. Duh pa se je sam in brez vodstva boril z viharjem in vozil svojo pot.

Osmnajsto poglavje.

Ko se je drugi dan vihar podelal, sva z Wolfom Larsenom hitro malo pogledala v anatomične in ranocelne knjige in uravnala Mugridgu rebra. Ko pa je vihar odjenjal, je

Wolf Larsen križaril po onem delu oceana, kjer nas je vihar dohitel, in nekoliko zapadno oddod. Mornarji so med tem popravljali čolne, delali ter pritrdjevali nova jadra. Srečali smo več drugih lovskih skunerjev, ki so iz večine imali izgubljene čolne in ki so večji del imeli na krovu čolne in moštvo, katere so rešili, ki pa niso bili njihovi. Največji del teh morske pse lovečih ladij je bil namreč zapadno od nas, in na dolgo in na široko razkropljeni čolni so se v divjem begu obrnili proti najbližjemu zavetju.

Dva naša čolna in vse njihovo moštvo smo zdravo dobili na skunerju Claco, Dimacha z Nicholson in Leachem pa je Wolf Larsen v veliko svoje veselje našel na ladiji San Diego. Na ta način smo čez pet dni našli, da smo izgubili samo štiri ljudi: Hendersona, Holyoaka, Williamsa in Kellyja. — In iznova smo bili na lovu na krilih črede morskih psov.

Ko smo vozili za njo proti vetru, smo namerili na strahovite megle. Dan za dnevom so se spuščali čolni v morje in so izginili v megli skoraj isti hip, ko so se je dotaknili vode; mi na krovu pa smo v rednih trenutkih dajali znamenja z rogom in vsakih petnajst minut vstrelili z bombno puško. Venomer so se izgubivali čolni in zopet našli. Bil je namreč običaj, da je izgubljeni čoln z delezem na dobičku lovil pri onem skunerju, h kateremu se je bil zatekel, vse dotle, dokler ga ni našel lastni skuner. Toda Wolf Larsen, ki je imel en čoln manj, se je takoj polastil prvega, ki se je izgubil v megli in dospel do njega; prišli so moštvo, da je lovilo z Duhom, in jim ni dovolil, da bi se vrnilo na lastno ladijo, ko smo je ugledali. Spominjam se, kako je z nastavljenim puško nagnal loveca in njegova dva mornarje v spodnji del ladije, ko je njihov kapetan vozil tako blizu mimo Duha, da bi mu lahko prepečenec vrget, ter nas izpraševal, če nam je kaj znanega o njih.

Mugridge se je čudno, trdovratno oklepal življenja in je kmalu šepal po ladiji, sedaj je moral opravljati dve službi; bil je kuhar in kabinski strež. Johnson in Leach sta bila ustraševana "in tepena kot poprej; pričakovala sta, da bo konec lovskega časa obenem tudi konec njunega življenja. Ostali so živeli kot pa in njihov neusmiljeni gospodar je ravnal s njimi kot s psi. Jaz sem se precej dobro shajal z Wolfom Larsenom, dal se nisem mogel popolnoma otresti misli, da bi edino prav ravnal, da bi ga ubil. Neizmerno me je očaral, neizmerno sem se ga bal. In vendar si ga nisem mogel misliti mrtvega. V njem je bila neka vztrajnost, kakor da bi bil vedno mlad, in ta je vzbujala v meni te občutke in jih zopet udušila. Videti sem ga mogel samo vedno živčega, vedno vladajočega, v vednem boju in razdejanju, v katerem je sam ostal živ.

Ko smo bili sredi črede in je bilo morje prenemirno, da bi spustili čolne v morje, se je zabaval med drugim s tem, da je spustil v morje čolne z dvema veslačema in enim krmarjem, katerim se je sam pridružil. Bil je tudi dober strelec in je prinesel na krov marsikako kožo, ki jo je dobil v nemogočih lovskih okoliščinah, kot so se lovec izražali. Zanj je bila neka potreba, da se je tako igral z življenjem in se boril zanj proti silovitni premoči.

Učil sem se vedno več mornarstva, in nekoga lepega dne — kar se je sedaj redko namerilo — sem doživel to zadovoljstvo, da sem sam vodil in poveljeval ladijo in pobiral čolne. Wolfa Larsena je namreč zopet napadel njegov glavobol; od jutra do večera sem stal pri krmilnem kolezu, vozil po oceanu za zadnjim odveternim čolnom ter vzel zvečer njega in pet ostalih čolnov na krov brez vsakega povelja ali navzeta kapitana.

Včasih smo tudi naleteli na viharje; v tistih krajih so namreč viharji prav pogosti; sredi junija smo doživeli tajfun, ki je bil same jako pomemben in jako važen zavoljo isprememb v mojem življenju, ki jih je povzročil.

(Dolje prihodnji)

NAVADA

In prijatelj velikokrat odločata v usodi našega življenja.

Vlozna knjižica je gotovi prijatelj. Zelo lahko je do takega prijatelja, ako to hočete. Začnite varčevati in neva se svoje prihranke redno vsak teden vlagati pri

Kaspar American State Bank

1900 Blue Island Ave.

Chicago.

Za pojasnila o velikanocnem letu v Jugoslaviji se obrnite na polni oddelek naše banke.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOCA DELA

Tiska vabila za veselice in ahode, vizitnice, časnike, knjige, kalendarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cena umerna, unijake delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOME NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJAENILA